

Šta nudi nagrađeno idejno rešenje spomenika na beogradskoj Slaviji

Trg kao atraktivni downtown

Ivana Kljajić

GRAD

Beograd - Od nagrađivanja najboljeg idejnog rešenja spomenika modernoj Srbiji na Trgu Slavija do realizacije i izgradnje zamišljenog objekta nedostaje još (samo) da autorski tim proceni troškove i računicu prosledi Skupštini grada koja bi trebalo da odobri i finansira projekat. Sekretarijat za kulturu, Skupština opštine Savski venac i Društvo arhitekata Beograda konkurs za idejno rešenje pomenutog spomenika raspisalo je krajem 2003, nedavno je odabran najbolji rad, ali s obzirom na to da je reč o velikom i skupom poduhvatu, jedan deo javnosti smatra da spomenik Dimitriju Tucoviću, koji se trenutno nalazi na Slaviji, još dugo neće menjati adresu. Eventualno novo mesto ovog spomenika biće, prema najavi Danijele Milinković iz Sekretarijata za kulturu, park „Manjež“, ali će do selidbe doći tek nakon što pomenuti projekat dobije „zeleno svetlo“ od nadležnih.

ta biće predat Skupštini grada, a u narednom periodu dalja sudbina spomenika modernosti Srbije biće u rukama njenih predstavnika.

- Objekat koji smo zamislili ima veoma otvoren koncept koji je upotrebljiv jer podrazumeva različite sadržaje i funkcije. Mislim da smo nagrađeni baš zbog njegove interaktivnosti i prilagodljivosti prostoru pošto objekat stvara odnos s glavnim gradskim punktom na Slaviji koji bi se stvarao izgradnjom metroa u Beogradu i realizacijom ranije prihvaćenih projekata za taj prostor. Rad nije dobio nagradu zbog monumentalnosti predloženog rešenja, već zbog koncepta koji je primeren duhu vremena i koji na neki način izlazi iz standardnih okvira korišćenja arhitekture u našem prostoru - objasnio je Mladenović.

Eventualne dorade na predloženom idejnom rešenju, kako kaže, bile bi pokušaj da se u projektu nagoveštene sadržaji razrade tako da mogu da funk-

Polemike i kritike

se posmatra sa stanovišta formalnog uređenja ili pokušaja da se viciškim regulacijama

istu takvu strukturu trga, ali i monumentalnost teme srpske revolucije. Prilikom projekto-

Obla forma, čuva reč: Nagrađeno rešenje

odnosno tekst ili dokument. Ova reč je konstitutivna za Kara-

Trg kao atraktivni downtown

Sta nudi nagradjeno idejno resenje spomenika na beogradskoj Slaviji

Od nagradjivanja najboljeg idejnog resenja spomenika modernoj Srbiji na Trgu Slavija do realizacije i izgradnje zamisljenog objekta nedostaje jos (samo) da autorski tim proceni troskove i

racunicu prosledi Skupstini grada koja bi trebalo da odobri i finansira projekat. Sekretarijat za kulturu, Skupstina opstine Savski venac i Drustvo arhitekata Beograda konkurs za idejno resenje pomenutog spomenika raspisalo je krajem 2003, nedavno je odabran najbolji rad, ali s obzirom na to da je rec o velikom i skupom poduhvatu, jedan deo javnosti smatra da spomenik Dimitriju Tucovicu, koji se trenutno nalazi na Slaviji, jos dugo nece menjati adresu. Eventualno novo mesto ovog spomenika bice, prema najavi Danijele Milinkovic iz Sekretarijata za kulturu, park "Manjez", ali ce do selidbe doci tek nakon sto pomenuti projekat dobije "zeleno svetlo" od nadleznih.

Polemike i kritike

Komentarisuci kritike i optuzbe na racun originalnosti resenja, koje su se pojavile u delu strucne javnosti nakon objavljivanja dobitnika konkursa, Milorad Mladenovic kaze da se je kritikovana iskljucivo forma idejnog resenja sto predstavlja pogresan nacin posmatranja bilo koje arhitekture, a posebno ove.

- Kod vrste arhitekture koja je bila predmet ovog konkursa, aspekti sirine, visine i oblika objekta su sekundarni, a kritike su uglavnom usmerene na tu stranu. Zelimo da pomerimo teziste na kriticku reinterpretaciju arhitekture, a ne formalisticku koja se ispoljava u javnosti zbog odsustva relevantne kritike u nasoj arhitekturi - zakljucuje Mladenovic.

ODUGOVLACENJE?

Milorad Mladenovic, jedan od autora nagradjenog rada, kaze da u Skupstini grada postoji dobra volja da se projekat realizuje, jer su nadlezni svesni da bi preteranim odugovlacenjem pocetna ideja konkursa, slavljenje dvestogodisnjice Prvog srpskog ustanka i moderne Srbije, izgubila smisao.

Nagradjeni autori, arhitekate Dejan Milanovic, Svetlana Batarilo, Grozdana Sisovic i nas sagovornik, jos ne znaju koliko je novca potrebno obezbediti da bi se ostvarila nagradjena ideja, jer su u toku proracuni koštanja i mogucnosti komercijalizacije prostora. Do kraja avgusta finansijski deo projekta bice predat Skupstini grada, a u narednom periodu dalja sudbina spomenika modernosti Srbije bice u rukama njenih predstavnika.

- Objekat koji smo zamislili ima veoma otvoren koncept koji je upotrebljiv jer podrazumeva razlicite sadrzaje i funkcije. Mislim da smo nagradjeni bas zbog njegove interaktivnosti i prilagodljivosti prostoru posto objekat stvara odnos s glavnim gradskim punktom na Slaviji koji bi se stvarao izgradnjom metroa u Beogradu i realizacijom ranije prihvacenih projekata za taj prostor. Rad nije dobio nagradu zbog monumentalnosti predlozenog resenja, vec zbog koncepta koji je primeren duhu vremena i koji na neki nacin izlazi iz standardnih okvira koriscenja arhitekture u nasem prostoru - objasnio je Mladenovic.

Eventualne dorade na predlozenom idejnom resenju, kako kaze, bile bi pokusaj da se u projektu nagovesteni sadrzaji razrade tako da mogu da funkcionisu s prostorom. Medjutim, nas sagovornik naglasava da zadatak nagradjenog autorskog tima nije bio da na konvencionalan nacin popravi

generalni izgled Slavije, koji ocenjuje kao veoma haotican, vec da ponudjeni koncept intervenise samo na prostoru centralnog ostrva Trga. Podloga konkursa sadrzala je sve predvidjene gradnje na Slaviji koje su poslednjih desetak godina projektovane, a nisu realizovane zbog veoma slozenih vlasnickih i imovinskopravnih odnosa.

- Posao arhitekata je da predlaze modele i nove sadrzaje u prostoru, a drugi aspekti su afinitet, zelja i mogucnost drustva da te modele usvaja i ostvaruje - isticie jedan od nagradjenih arhitekata.

Prema recima Milorada Mladenovica, Slavija je neresiv urbanisticki problem ukoliko se posmatra sa stanovista formalnog uredjenja ili pokusaja da se visinskim regulacijama oblikuje u skladnu celinu.

METAL I STAKLO

- Zato smo predlozenim resenjem i njegovom ugradnjom u postojece tkivo zeleli da od ovog trga ucinimo atraktivan beogradski downtown. Objekat od metala i stakla imace istu visinu kao hotel "Slavija", jer je ideja da se ovakvim resenjem vizura ka Hramu svetog Save iz Ulice kralja Milana sagledava upecatljivije - objasnio je nas sagovornik.

Kako je rekao, njegov tim se opredelio za arhitekturni koncept zbog velicine i razmere prostora na Trgu, jer samo monumentalnost objekta omogucava adekvatan odgovor na istu takvu strukturu trga, ali i monumentalnost teme srpske revolucije. Prilikom projektovanja, arhitekta su vodile racuna o pristupu Trgu i vizuri. Zamisljeno je da spomenicki karakter definise spolja zatvorena i jedva providna zid-zavesa. Efekat iznenadjenja izaziva refleksivna i laka untrasnja struktura sa tekstom, transparentna i puna svetlosti. U nocnim uslovima objekat svetli i pokazuje svoju untrasnjost.

ZAPADNA LOGIKA

Tezinu monumentalnosti zamisljenog objekta, kako objasnjava Mladenovic, kompenzuje atraktivnost. - Spomenik je gradska atrakcija sracunata da podigne nivo turisticke ponude grada. Beograd ne poseduje takvu formu atraktivnosti, a ona je pre svega civilizacijska tekovina zapadne logike proizvodnje i potrosnje kojoj je modernizam kontekst. Prestonicka arhitektura po definiciji je atraktivna i preterana, govori o viskovima energije ili profita i velica coveka, drzavu ili drugu moc u istoriji - kaze arhitekta Mladenovic.

Autori su predlozili da se spomenik na Slaviji posvecen modernoj Srbiji sastoji od arhitekture-objekta koji je formiran od elemenata teksta konstitutivnog za srpsku modernu revoluciju.

- Nasa namera nije bila da opisujemo modernost, vec da je dokumentujemo. Druga kljucna rec rada je "svitak" i predstavljena je oblikom arhitekture koja, kao obla forma, cuva u sebi rec, odnosno tekst ili dokument. Ova rec je konstitutivna za Karadjordjev ustanak, inicijalni dogadjaj za uspostavljanje moderne Srbije. Posli smo od pretpostavke da je za nas duh modernizma duh uzora i preuzimanja i to je razlog zbog kojeg smo spomenik izveli prema razlicitim uzorima, ugradjujuci u njega autenticnu poruku - objasnio je jedan od autora ideju o uklapanju teksta u ovo arhitektonsko resenje.

U radu koji je nagradjen predlozena su dva teksta: za untrasnjost Njegoseva "Posvetu prahu oca Srbije", a za spoljasnjost "Himna slobodi" Boze Grujovica iz "Memoara prote Mateje Nenadovica".

Spoljasnja zid-zavesa je providna i u kruzenu se sagledava prostor grada i Trga. Spomenik bi predstavljao i vidikovac grada, a autori su predlozili da funkcija bude muzejska i obrazlozili da objekat moze biti formiran kao stalna ili izmenjiva postavka dokumenata Ustanka. Panoramskim liftom predvidjeno je penjanje u untrasnjost objekta gde se sa untrasnje strane zid-zavesa moze pratiti konstitutivni tekst, a sa spoljnje strane posmatrati muzejska postavka.

Za pristup spomeniku predvidjeno je dugo i strmo stepeniste koje polazi sa galerije u holu i spusta se do cilindra. Kako kaze Mladenovic, kretanje kroz objekat ima funkciju prepoznavanja, citanja spomenika i posvecenja njegovom znacenju. Pod cilindrom na dnu podzemnog hola predvidjena je plitka kalota i na njoj je moguće sedeti i posmatrati untrasnjost spomenika na kome se u refleksiji i svetlosti vidi tekst.

izvor: "Danas"